אמרי שמואל

בהר

פניני תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע

נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנו של קדושים האדמו"ר
הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד **"בית מאיר"**
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
אשדוד תשפ"ב

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל:058-4150707

לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בווצאפ: 058-4150707

ואלה יעמדו
על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לכבודו ולעלוי נשמתו של האדם היקר בן איש חיל
רב פעלים לתורה, אהוב על הבריות, האיר פנים לכל
אדם, רודף צדקה וחסד, מוקיר ורחים רבנן , אוהב
התורה ולומדיה, שנזדכך ביסורים קשים

ר' מיימון אדמונד כהן ז"ל

בן רחל ע"ה

עלה לגינזי מרומים

ביום ראשון ז' אייר תשפ"ב

לסדר "כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה'."

נפשו צרורה בצרור החיים והיתה מנוחתו כבוד,

אמן.

מצוות השמיטה:

בעזרת השם בשבת קודש הקרובה אנחנו ניקרא בתורה בפרשת בהר ושם בתחילת הפרשה אומרת לנו התורה הקדושה, וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה: שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר: (פרק כה, א-ד).

התורה הקדושה בפרשת השבוע מדברת על מצוות שמירת השמיטה שהקב"ה מצוה אותנו כי תבואו אל הארץ וכו' שש שנים תזרע שדך וכו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה'.

פירושה של המילה "שמיטה" הוא עזיבה, נטישה, שביתה.

קדושת שביעית אינה אלא בארץ-ישראל, שנאמר" כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה'" (ויקרא כה, ב),

מה שמיטה להר סיני?:

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר (שם), ושואל רש"י על הפסוק (ויקרא כה א) "מה עניין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו בהר סיני?" ותירוצו הוא: "אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בתורת כהנים."

כלומר, לדעת רש"י התורה באה ללמדנו שחלילה לא נחשוב שחלק ממצוות התורה לא ניתנו ע"י הקב"ה, אלא הם חידושיו של משה רבנו. לכן, באה התורה ומדגישה כי כמו שמצוות השמיטה ניתנה בהר סיני כך כל המצוות ניתנו בהר סיני.

הרב הכלי יקר (ויקרא כה א) אומר טעם נוסף, מה שמיטה להר סיני? אלא כשעלה משה אל הר סיני אחר שבעה שבועות שספרו ישראל ארבעים ותשעה יום מן פסח עד

עצרת, נתקדש אז אותו הר ונאסר בזריעה וחרישה ביום חמישים שבו ניתנה התורה, והוא זמן משיכת היובל לקרוא דרור וחופשי לכל ישראל, חירות על הלוחות ועל ידי קול השופר של מתן תורה. באותו זמן אמר הקב"ה למשה עניין השמיטה והיובל לומר שבמספר שבע ובמספר ארבעים ותשע אני נותן קדושה זו לכל ארץ ישראל, שיש לה דמיון ויחוס עם הר סיני מצד היותה אוירא דמחכים, על כן ראוי ליתן גם לארץ ההיא קדושת הר סיני, כי אז תם השעבוד והושלמה התכלית ליצי"מ. או לעשות זיכרון למעמד הר סיני בקריאת דרור והעברת שופר מצורף לשאר טעמים שיש למצוה זו, על כן נאמר: "בהר סיני."

מצוות השמיטה באה להזכיר לנו שהכל שייך להקב"ה:

ונראה לומר שני סיבות מדוע הקב"ה ציוה אותנו בתורה על מצוות השמיטה , הסיבה הראשונה אומרים רבותינו ז"ל שמצוות השמיטה היא באה להזכיר לנו שהכל שייך להקב"ה וגם מה שיש לנו זה שייך להקב"ה וזה רק מופקד בידינו, אך אינו באמת שלנו, כמו שבשנת שמיטה כל הקרקעות הופכות מנכסים פרטיים לנכסי הכלל, וכמו שכל אדם יכול להשתמש בשדה חברו, כך גם מה שנימצא אצלנו הוא פיקדון זמני שהופקד בידנו ועלינו לשומרו.

כדי להזכיר לאדם תדע לך שהכל שייך להקב"ה והכל בזכות הקב"ה ובלעדיו אין כלום, כי הטבע בעולם שאדם חורש וזורע את האדמה ואחר כך גודל התבואה ומרוב שטרח ועמל ועכשיו הנה יוצאים פירות יכול להיכנס למחשבתו איזה מחשבה אני יצרתי הכל זה בזכותי ויכול האדם לחשוב שכוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה לכן בא הקב"ה ואומר בשנה השביעית תשבות כדי להזכיר לך שאתה לא בעל הבית אלא יש בורא לעולם שהוא בעל הבית והוא הבעלים על הקרקע.

נתאר לעצמנו אדם עובד את אדמתו ומטפח אותה שש שנים, והתורה באה ומצוה אותנו ויקרא כה ד "בשנה

השביעית תשבות" שנה שלימה אל תעבוד את האדמה לא לזרוע ולא לחרוש, וכל זה למה? "למען תדע כי לה' הארץ", (ע"פ שמות ח יח) משום שבטבע הבריאה אחרי שאדם עמל בשדהו וחורש וזורע ואחר כך קוצר את תבואתו הוא עלול לחשוב שהוא זה שיצר את הפרי והכל בזכותו, עלול הוא לחשוב (דברים ח יז) "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" לכן באה התורה ומצוה אותנו שבשנה השביעית לא תעבוד בקרקע כלל, כדי להזכיר לנו למען תדע כי לה' הארץ וכך יושרש בנו שכל ההצלחה זה מבורא עולם, וזה-יסוד האמונה שהאדם לא תולה את ההצלחה בכוחו וגבורתו אלא תולה את ההצלחה בבורא עולם.

הקב"ה נתן לנו את מצוות השמיטה כדי להשריש בנו את מידת הבטחון בהקב"ה:

והסיבה השניה שהקב"ה ציוה על מצוות השמיטה כדי להשריש בנו את מידת הבטחון בהקב"ה שבא הקב"ה ואומר לנו שבשנה השביעית שנת השמיטה אסור לך לעבוד את הקרקע לא לחרוש ולא לזרוע ולא לעשות שום דבר באדמה ואם האדם ישאל טוב אם אני לא יעבוד באדמה אז מה אני יואכל אז התורה הקדושה אומרת תסמוך על הקב"ה שהוא ידאג לך מה לאכול בשנה השביעית כי גם מה שאתה אוכל בכל ששת השנים זה לא בזכותך אלא רק בזכות בורא עולם והקב"ה מבטיח לנו בתורה שאם נישמור את שנת השמיטה אז וציוותי את ברכתי אתכם בשנה השישית ועשתה את התבואה לשלושת השנים הקב"ה מבטיח בתורה שבשנה השישית יגדל תבואה למשך שלוש שנים, ועל ידי זה יתחזק בלב הבטחון בהקב"ה.

והקב"ה מבטיח לנו אף על פי ששנה שלימה לא תעבדו ולא תחרשו את הקרקע בכל זאת הקרקע לא תינזק וכל מה שהשקעת בקרקע לא ירד לטמיון.

"וציוותי את ברכתי לכם בשנה השישית ועשת את התבואה לשלוש השנים":

ואומרת לנו התורה (ויקרא כה כ-כא) "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, הרי לא חרשנו ולא זרענו את האדמה? "וציוותי את ברכתי לכם בשנה השישית ועשת את התבואה לשלוש השנים".

ואומר הרמב"ן (ויקרא כה כ) שאומרת לנו התורה מתי שישמרו עם ישראל את מצות השמיטה כראוי, אז הקב"ה יעשה להם נס ויביא ברכה גדולה בתבואה בשנה השישית שתספיק התבואה למשך שלוש שנים, וכל הברכה תחול רק אם ישמרו את שנת השמיטה.

אם יהודי רוצה לראות ניסים מעל הטבע הוא צריך לחזק את ביטחונו ולהאמין בקב"ה גם במצוות שהם נגד השכל וההגיון :

ואומרים חז"ל שבמצות השמיטה אנו לומדים שאם יהודי רוצה לראות ניסים מעל הטבע הוא צריך לחזק את ביטחונו ולהאמין בקב"ה גם במצוות שהם נגד השכל וההגיון, שעל פי השכל לא נראה שיוכל לחיות ולהתקיים אם יקיים המצוה על פי הטבע, כמו מצות השמיטה שעל פי השכל וההגיון נראה לאדם שלא יוכל לחיות ולהתקיים שנה שלימה בלי לעבוד את הקרקע ואם בכל זאת מקיים המצוה הקב"ה מבטיח לנו (ויקרא כה כא) "וציוותי את ברכתי" ויהיה ברכה גדולה בשנה השישית שתספיק התבואה לשלוש שנים.

אין הבדל בן טבע הבריאה לנס כי הכל זה נס

ואיך זוכים להגיע לבטחון שלם בהקב"ה? הרמב"ן כותב שיסוד האמונה בבורא עולם הוא להאמין שאין הבדל בין נס לטבע אלא הכל זה נס! כל העולם כולו וכל הבריאה כולה הכל זה נס.

וזה לשון הרמב"ן שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל

דברינו מקרינו שהכל ניסים אין בהם טבע כלל.

דבר שלא רגילים לראות מכנים אותו נס ודבר שרואים באופן תמידי ניקרא טבע הבריאה:

ומה שאנו מכנים "נס" הכוונה לדבר שלא הורגלנו לו וכיון שיש בו חידוש אנו מתעוררים לראות בו את יד ה', ומה שאנו רגילים לראות באופן תמידי זה נקרא בפי הבריות "טבע הבריאה".

כמו שרגילים לראות שזורעים גרעין באדמה יוצא ממנו פירות אבל צריך האדם לדעת שאין הבדל כלל אלא גם מה שנראה כטבע הבריאה דהיינו דברים שרגילים לראות בעולם הכל מבורא עולם, וזה יסוד האמונה להאמין שאין טבע בעולם כלל והכל זה נס, וגם מה שנראה כטבע הבריאה הוא נס.

אם האדם יתבונן בטבע הבריאה יראה שגם הוא נס:

כי אם האדם יתבונן בטבע הבריאה יראה שגם הוא נס שהשמש זורחת בבוקר ושוקעת בערב וזה נס גדול אלא שרוב בני אדם לא מתפעלים בטבע מכיון שרגילים באופן תמידי לראות את השמש זורחת בבוקר ושוקעת בערב.

וכן רגילים לראות שזורעים גרעין באדמה, ומהגרעין יוצא שלוש מאות שיבולים, וכן שזורעים גרעין באדמה ויוצא ממנו פירות, אבל אם האדם יתבונן יראה שיש כאן נס גדול מאוד, וזה נס גדול מאוד, אבל בני אדם לא מתפעלים מזה כלל, מפני שכבר רגילים לראות בטבע הבריאה שזורעים גרעין באדמה, ויוצא ממנו פירות.

להאמין בתחיית המתים:

הגמרא אומרת שאחד מיסודות האמונה זה להאמין בתחיית המתים,

שהמתים עתידים לקום לתחיה ודבר זה נראה לבני אדם שרחוק הוא מאוד מהשכל ומההגיון , שאיך יכול להיות שאדם שמת ונפטר מן העולם ולא נשאר ממנו כלום יקום לתחיה? אבל האמת שזה דבר פשוט ביותר שהרי אנחנו רואים היום שלוקחים גרעין וזורעים אותו באדמה, ומתי הגרעין מתחיל לצמוח? מתי שנרקב הגרעין, רק אז הוא מתחיל לצמוח מחדש, וכל זמן שלא נרקב אז הוא לא יצמח, וכשצומח הגרעין בעצם יש כאן נס גדול מאוד, אלא שבני אדם לא מתפעלים מזה מכיון שרגילים לראות כך בטבע הבריאה, אבל אם האדם יתבונן יראה שיש כאן נס גדול וכך בתחית המתים כתוב "מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה", ולכן יסוד האמונה הוא להאמין שאין הבדל כלל בין טבע לנס אלא הכל ניסים מבורא עולם.

ולכן ששותלים גרעין באדמה ויוצא ממנו עץ ומוציא פירות ולא מתפעלים אבל מתחיית המתים מתפעלים הרי בעצם זה אותו דבר ששניהם נרקבים באדמה וצומחים מחדש אלא מה שרגילים לראות לא מתפעלים ומה שלא רגילים לראות מתפעלים ושעץ מוציא פירות רגילים לראות ותחיית המתים לא רגילים לראות.

ככל שהביטחון בקב"ה יהיה גדול יותר, כך הברכה תלך ותגדל :

ואומר הגאון רבי חיים שמולאביץ זצ"ל שלמדים אנו מכאן יסוד גדול שככל שהביטחון בקב"ה יהיה גדול יותר, כך הברכה תלך ותגדל, וכל הברכה שמגיע לאדם זה לפי מידת ביטחונו בבורא עולם, יהודי שביטחונו גדול בבורא עולם אז גם ברכתו גדולה והקב"ה מתנהג עימו מעל הטבע, לעומת זאת יהודי שאין ביטחונו גדול בקב"ה אלא תולה את הצלחתו בכוחו וגבורתו אז הקב"ה מתנהג עימו בדרך הטבע.

אדם ששם מבטחו בחבירו וחבירו יודע שאותו אדם בוטח אך ורק בו והוא מצפה ממנו שידאג לכל מחסורו אין ספק שידיעה זו עצמה תגרום לכך שאכן אותו אדם ידאג וימלא משאלותיו :

ואומר רבנו יונה כי יסודה של מידת הביטחון הוא שכלי והגיוני, כמו אם אדם שם מבטחו בחבירו, וחבירו יודע שאותו אדם בוטח אך ורק בו והוא מצפה ממנו שידאג לכל מחסורו אין ספק שידיעה זו עצמה תגרום לכך, שאכן אותו אדם ידאג וימלא משאלותיו, מכיון שרואה שחבירו תולה בו ביטחונו, על אחת כמה וכמה, הבורא יתברך אשר היכולת רק בידו, ולא בזולתו והוא היודע היטב מה מחסורו של כל יחיד ויחיד, והאדם מוכרח לבטוח בד' וזה מה שאמרו "והבוטח בד' חסד יסובבנהו".

בזכות ביטחונו בקב"ה זכה יעקב אבינו שיצא ממנו כלל ישראל:

ואומר המדרש שיעקב אבינו הוא חיבר את המזמור "אשא עיני אל ההרים" ובשעה שברח יעקב אבינו מעשיו אחיו אמר "אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי? ומיד תלה ביטחונו בקב"ה ואמר עזרי מעם ה' ובזכות ביטחונו בקב"ה זכה יעקב אבינו שיצא ממנו כלל ישראל.

זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ :

וכן הקב"ה לא שיבח את עם ישראל אלא על מידת הביטחון שהיתה להם בהקב"ה בזמן שהיו במדבר במשך ארבעים שנה כמ"ש (ירמיה ב, ב) "כֹּה אָמַר יְהוָה זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה".

רק מי שמראה ביטחונו בקב"ה ראוי הוא שתחול עליו הברכה :

ואמרו חז"ל במדרש רק מי שמראה ביטחונו בקב"ה ראוי הוא שתחול עליו הברכה כמו שדרשו על הפסוק שאמר דוד המלך בתהילים "ד' צילך" הקב"ה מתנהג עם האדם כמו הצל, כמו שהצל של האדם הוא בדיוק בצורתו של האדם כך בדיוק הקב"ה משפיע על האדם ברכה בדיוק לפי גודל אמונתו וביטחונו בקב"ה.

בדורות הקודמים יהודי היה עוסק במלאכתו וממה שהיה מרוויח היה מתפרנס באותו יום :

מסופר ששאלו את הצדיק הקדוש הבבא סאלי זצק"ל מדוע בדורות הקודמים זכו לראות בעיניהם ניסים וניפלאות מעל הטבע יותר מהדורות האלו? אמר להם הצדיק בדורות הקודמים יהודי היה עוסק במלאכתו וממה שהיה מרוויח היה מתפרנס באותו יום וכך כל יום היה חי ומתפרנס ממה שהיה מרוייח באותו יום ולכן ידעו כל הזמן אין על מי להישען אלא על בורא עולם בלבד אבל בדורות האחרונים שכבר כל אחד יש לו איזה עבודה מסודרת והוא יודע שיש לו משכורת בסוף חודש אז גם שמתפללים להקב"ה שיתן להם פרנסה לא היו מתפללים מכל הלב מדוע? בגלל שהיו יודעים ברוך השם יש לי עבודה מסודרת ויש לי במה להתפרנס.

בזמן ביאת המשיח הקב"ה יראה לכולם שאין על מי לסמוך אלא אך ורק על בורא עולם :

ולכן אומר רשב"י בזוהר הקדוש שבזמן ביאת המשיח הקב"ה יראה לכולם שאין על מי לסמוך אלא אך ורק על בורא עולם שבזמן ביאת המשיח הדברים שהיו בטוחים ביותר יפלו וכל אותם אנשים שנישענו בביטחון על העסקים שלהם הקב"ה יראה להם שאין להם על מה לסמוך אלא רק על בורא עולם, בהפטרה של השבת אנחנו ניקרא 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו".

שבת ספירת העומר ושמיטה:

נמצאים אנחנו בימי ספירת העומר ויש חוט מקשר בין מצוות השמיטה, השבת ,וספירת העמר, השבת היא ביום השביעי וספירת העומר היא בסימן שבע, וספרתם לכם ממחורת השבת מיום הביאכם את עומר

התנופה, שבע שבתות תמימות תהיינה, ושנת השמיטה היא בשנה השביעית ואמרו חז"ל והחוט המשולש לא במהרה ינתק.

מעלתם של שומרי שמיטה:

ואמרו רבותינו ז"ל שמצות השמיטה היא מצוה חשובה עד מאוד, בילקוט תהלים (קג, כ) שיבחו את אלו ששומרים מצוות שמיטה כמ"ש "בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ". אמר רבי יצחק נפחא אלו שומרי שביעית שבנוהג שבעולם אדם עושה מצוה יום אחד, שבוע אחד, חודש אחד, אבל שנה שלמה לא.

וזה שיש לו שדה ורואה את שדהו שוממה שנה שלמה ולא מתקרר מן המצוה ועומד בגבורת נפש גדולה אין לך דבר יותר גדל מזה, כי הנסיון הוא תמידי לא יום אחד ולא שבוע אחד ולא חודש אחד אלא שנה שלמה, ולכן דוד המלך אומר אלו ששומרים שביעית גדולה מעלתם יותר מן המלאכים כי הם מחזיקים במצוה באופן תמידי.

מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קודשו

דוד המלך אומר בספר תהלים (כד, ג) "מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קודשו". ומבאר רבי יצחק מברדיטשוב זצ"ל שהרבה עולים להר ה', הרבה מתעוררים בתשובה ומעשים טובים, כל יהודי יש לו שעה, וזמן של התעוררות לתשובה ומעשים טובים, אבל המעלה "ומי יקום במקום קודשו" לא רק לעלות אל ההר אלא להישאר בהר , בשעה שיהודי יתעלה ישתדל בכל כוחו להישאר למעלה, שיקום במקום קודשו, שישאר קרוב לבורא עולם.

ולכן אומר החפץ חיים אם יהודי רוצה להתחזק במעשים טובים לא יקבל על עצמו לקיים איזה מצוה גדולה, משום שבזה הוא יקיים את המצוה רק כמה פעמים לזמן קצר ואז יפסיק, אלא עדיף שיקבל על עצמו מצוה קטנה אבל כל הזמן יחזיק במצוה באופן תמידי. וזה מה שאמר דוד המלך מי יעלה בהר

ה' הרבה מתחזקים במצוות אבל אחר זמן המצוה לא נשארה בידם אבל המעלה היא "ומי יקום במקום קודשו" מי יקח ויקבל על עצמו מצוה אחת אפילו קטנה ביותר אבל כל הזמן יקיים את המצוה באופן תמידי.

וזה מעלתם של שומרי שמיטה שהנסיון שלהם הוא לא יום אחד ולא שבוע אחד ולא חודש אחד אלא שנה שלימה שרואה את השדה שלו שוממה ולא עוסק במלאכת עבודת הקרקע כי כך ציוה בורא עולם שבשנה השביעית שנת השמיטה אסור ליהודי לעבוד את האדמה, ולכן מעלתם גדולה יותר ממעלת המלאכים וזה מה שאמר דוד המלך ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושה דברו לשמוע בכל דברו.

בהתהלה מעלתו של לוט היתה יותר גדולה מאברהם ולבסוף לוט אמר אי אפשי לא באברהם ולא באלוקיו:

אנחנו רואים בתורה שכשיצא אברהם אבינו והלך מבית אביו אומרת לנו התורה שהיה עוד אדם אחד שהצטרף לאברהם אבינו וזה היה לוט בן אחיו של אברהם אבינו כמו שאומרת לנו התורה "וילך אברם כאשר דיבר אליו ה' וילך איתו לוט" (יב, ד)

ואמרו חז"ל שמעלתו של לוט הייתה גדולה יותר מאברהם אבינו שהרי לוט לא נצטווה מפי הקב"ה לעזוב את ארצו ומולדתו אלא לוט מעצמו רצה להדבק במעלותיו של אברהם אבינו, ולכן עזב את הכל והלך עם אברהם אבינו,

אבל הפלא הגדול הוא שאנחנו רואים בהמשך הפרשה שברגע אחד לוט עזב והתרחק מאברהם אבינו והלך לגור בסדום מקום של אנשים שהיו מעשים רעים מאוד בעיני ה'.

ולכאורה איך זה שלוט עזב את ארצו, את מולדתו, את משפחתו, עזב את הכל כדי ללכת עם אברהם אבינו ולהידבק במעלותיו של אברהם אבינו, וברגע אחד לוט עוזב את הכל ולא רק שעזב את אברהם אבינו אלא שהולך לגור בסדום מקום

של שיא העבדה זרה וכמו שדרשו חז"ל במדרש "ויסע לוט מקדם" הסיע עצמו והרחיק עצמו מבורא עולם ואמר "אי אפשי לא באברהם ולא באלוקיו". א"כ איך ברגע אחד התהפך לוט מן הקצה אל הקצה?

אלא התורה לא סתם מספרת לנו את כל זה, התורה באה ללמד אותנו יסוד גדול מאוד, הגמרא אומרת לכל יהודי אפילו היהודי הרחוק ביותר מבורא עולם יש זמן ותקופה של התעוררות לתשובה, התעוררות לאמונה בבורא עולם, התעוררות למעשים טובים, ואז מתחיל לקיים מצוות ומעשים טובים, אבל שעובר זמן אותה התעוררות של תשובה ומעשים טובים חולפת ואז האדם חוזר למצבו הראשון.

וכך היה עם לוט בתחילה ללוט הייתה שעה של התחזקות באמונה בבורא עולם ואז עזב את הכל בשביל להדבק באברהם אבינו אבל אחר זמן אותה התעוררות שהייתה ללוט חלפה ואז חזר לוט למצבו הראשון ועזב את אברהם אבינו ואמר אין לי חלק לא באברהם ולא באלוקיו כי לוט לא לקח את אותה התעוררות לאמונה בהקב"ה שהייתה בו והשריש אותה בליבו.

"לא נשאר בהם עד אחד" אבל אחד מכל מצרים נשאר חי ומיהו? פרעה:

אמרו חז"ל שמצינו אצל הגויים שראו ניסים גדולים מאוד והתפעלו מכוחו וגבורתו של בורא עולם אבל שעבר זמן חזרו לרשעותם כי לא השרישו את האמונה חזק בתוך הלב, וכמו שאנו רואים אצל פרעה הרשע שראה את כל עשרת המכות וראה את קריעת ים סוף, ודרשו חז"ל "לא נשאר בהם עד אחד" אבל אחד מכל מצרים נשאר חי ומיהו? פרעה שראה את כל הניסים ואמר "מי כמוך באלים ה', מי כמוך נאדר בקודש" ואח"כ פרעה מלך על העיר נינוה וחזרו לכל העבירות החמורות ולכאורה איך יכול להיות אחרי שפרעה ראה את כל הניסים הגדולים חזר לרשעותו? אלא רואים אנו שאדם יכול להתעורר לתשובה אבל אם הוא לא מכניס את

הדברים חזק בתוך ליבו שעובר זמן נשכח הכל.

נעמן שר צבא מלך ארם נתרפא מצרעתו ונישאר גוי:

וכן אנחנו רואים בנביא ששר צבא מלך ארם היה לו צרעת והלך לכל הרופאים ולא מצאו תרופה לרפות אותו ואמרו לו היועצים שלו תלך לארץ ישראל יש שמה איש אלוקים אלישע הנביא שהוא אדם גדול והיה מחיה מתים והוא ירפא אותך ובא לאלישע הנביא ובירכו ואמר לו עכשיו אחרי שברכתי אותך לך תטבול בנהר הירדן שבע פעמים ותתרפא והלך וטבל בירדן, וכתוב בנביא שחזר להיות עורו כעור של תינוק ונתרפא ואף על פי שראה נס גדול מאוד והתפעל מאוד נשאר גוי מפני שלא לקח והכניס את אותה התפעלות לתוך ליבו.

שראה נבוכדנצאר את חנניה מישאל ועזריה מטיילים בתוך כיבשן האש הוא שיבח את הקב"ה:

וכן הגמרא מספרת על נבוכדנצר מלך בבל שלקח את חנניה מישאל ועזריה שהיו יהודים ואמר להם תשתחוו לפסל ואם לא אני ישליך אותכם לתוך כבשן האש ולא הסכימו להשתחוות לפסל והשליכם לתוך כבשן האש והקב"ה עשה להם נס והוריד את גבריאל המלאך והיה מצנן להם את האש והיו מטיילים בתוך כבשן האש כאילו מטיילים בגן עדן וכשיצאו שאל אותם נבוכדנצר אני זרקתי לתוך כבשן האש רק שלושה אנשים אבל ראיתי בפנים ארבעה, אמרו לו הקב"ה שלח לו את גבריאל המלאך שיקרר לנו את האש וכשראה נבוכדנצר את הנס הגדול עמד ושיבח את הקב"ה ואמר "תראו כמה גדולים וכמה תקפין מלכותו של הקב"ה כי מלכותו של הקב"ה היא על כל הבריאה כולה" ועם כל

זאת שהתפעל מאוד מהקב"ה ושיבח והתפלל לקב"ה באתה שעה נשאר נבוכדנצר ברשועותו, למה? מפני שכל אדם יש לו שעה שרואה את האמת היחידה שיש בורא לעולם שמשגיח על הכל אבל אם האדם לא מכניס את אותה התפעלות לתוך ליבו אז ההתעוררות חולפת.

אדם שעומד בעשרה נסיונות באופן תמידי זה סימן שהאמונה שלו בבורא עולם מושרשת חזק בליבו:

ושואלים חז"ל למה היה צריך הקב"ה לנסות את אברהם אבינו דוקא בעשרה נסיונות והלא לכאורה אם היה יכול לעמוד בנסיון אחד, יכול לעמוד גם כן בכל שאר הנסיונות, שהרי ניסיון העקידה היה הקשה מכולם אם כן יתנו לו את האחרון בלבד ומדוע הוצרך הקב"ה לנסות את אברהם אבינו בעשרה נסיונות?

ועוד שואלים חז"ל מדוע דוקא בנסיון העקידה אמר לו הקב"ה "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה" וכי בנסיון הראשון באור כשדים שמסר אברהם אבינו את עצמו לתוך כבשן האש בשביל אמונתו בבורא עולם וכי שם לא רואים שאברהם אבינו "ירא אלוקים"?

אלא מבארים רבותינו ז"ל שהסיבה שהקב"ה ניסה את אברהם אבינו בעשרה נסיונות ולא הספיק נסיון אחד או שניים, וכן הטעם שבנסיון העשירי- עקידת יצחק הקב"ה שיבח ביותר את אברהם אבינו ואמר לו "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה".

ומבאר הסבא מנוברדוק שיכול להיות שאדם יעמוד בנסיון קשה פעם אחת, או פעמיים, אבל שאדם יעמוד בעשרה נסיונות באופן תמידי זה סימן שהאמונה שלו בבורא עולם מושרשת חזק בליבו, ולכן הקב"ה לא שיבח את אברהם אבינו בנסיון הראשון באור כשדים שקפץ אברהם אבינו לתוך כבשן האש בשביל אמונתו בבורא עולם כי יכול להיות שהייתה לו באותה שעה התעוררות לאמונה בבורא עולם אבל לאחר זמן ההתעוררות הזאת תחלוף, אבל

כשראה הקב"ה שאברהם אבינו עמד בכל הנסיונות מיד שיבח את אברהם אבינו "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה", עכשיו אני רואה שהאמונה שלך בבורא היא חזקה ביותר.

כדי לשמור התעלות זו מיד קיבלו על עצמם לבנות את בית המקדש:

המדרש אומר שבזמן שעם ישראל עברו בתוך קריעת ים סוף הם אמרו "זה אלי ואנווהו", זה אלי ואבנה לו בית מקדש ולכאורה מה הקשר בין קריעת ים סוף לבית המקדש?

אלא אמרו חז"ל שבקריעת ים סוף בני ישראל הגיעו לשיא האמונה להתעלות גדולה ביותר והם פחדו שמא יעבור זמן וישכחו שזכו להגיע לדרגה גבוה מאוד באמונה וכדי לשמור התעלות זו מיד קיבלו על עצמם לבנות את בית המקדש שבו הם ימשיכו לראות את שיא האמונה בבורא עולם

מימי לא ביטלתי קידוש היום, מימי לא עברתי בתוך בית הכנסת לקצר הדרך, מימי לא הקפדתי בתוך ביתי:

הגמרא במסכת מגילה בדף כז ע"ב אומרת שאלו תלמידיו את רבי זכאי במה הארכת ימים? בזכת מה זכית לאריכות ימים? אמר להם מימי לא ביטלתי קידוש היום (לא איחרתי לעשות קידוש בשבת).

שאלו תלמידיו של רבי אלעזר בן שמוע בזכות מה הארכת ימים? אמר להם מימי לא נכנסתי לבית הכנסת כדי לקצר את הדרך ולעבור ממקום אחד למקום שני.

שאלו תלמידיו של רבי זירא בזכות מה זכית לאריכות ימים? אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, ולא קראתי לחברי כינוי של גנאי.

אנחנו רואים שבאו ושאלו את חכמי ישראל בזכות מה זכיתם לאריכות ימים? התשובה היתה שאריכות ימים לה זכו בזכות מצוה אחת שהיו זהירים בהן.

והשאלה נשאלת מתוך דברי הגמרא הרי יש כל כך הרבה מצוות חמורות יותר ומצוות דאורייתא אם כן מה ענין שהצדיקים תלו את האריכות ימים

דוקא בגלל שקיימו מצוות פשוטות ולא בגלל שקיימו מצוות החמורות שהם מהתורה?

הצדיקים היו לוקחים לעצמם איזה מצוה אחת או מעשה טוב והיו משתדלים לקיים את המצוה הזאת באופן תמידי כל ימי חייהם בכל מצב ובכל זמן :

אלא מבארים רז"ל שהצדיקים היו לוקחים לעצמם איזה מצוה אחת או מעשה טוב והיו משתדלים לקיים את המצוה הזאת באופן תמידי כל ימי חייהם בכל מצב ובכל זמן ללא פשרות, ובכח מצוה אחת שקיימו אותה כל הזמן באופן תמידי זכו לאריכות ימים כי זה נקרא שלמות לומדים אנחנו שיהודי לוקח על עצמו אפילו רק מצוה אחת אבל את המצוה הזאת הוא מקיים כל הזמן באופן תמידי אז הוא זוכה לברכה גדולה כי לפעמים היצר הרע אומר לאדם תקיים הרבה מצוות אבל שעובר זמן ובסופו של דבר לא נשאר לאדם ביד אפילו מצוה אחת, ולכן יהודי שרוצה להתחזק בתורה ובמצוות אסור לו לומר ביום אחד רוצה אני לקיים את כל התורה כולה... אלא התורה נקנית בשלבים יקח מצוה אחת ויקבל על עצמו לקיים כל הזמן את המצוה הזו באופן תמידי וכך הוא זוכה להגיע לכל המעלות.

אמרו לה מה שמך? אמרה להם חגיגה :

המדרש מספר מעשה בחסיד אחד שהיה כל ימי חייו לומד מסכת חגיגה כשהיה מסיים את המסכת היה חוזר מהתחלה ושוב פעם ושוב פעם כך כל ימי חייו ולא היה יודע שום דבר חוץ ממסכת חגיגה והיתה מסכת חגיגה שגורה בפיו כל הזמן וכיון שנפטר מן העולם היה בביתו לבדו ולא היה שום אדם שיודע על פטירתו באה דמות אשה אחת ועמדה עליו והרימה קולה בבכי ומספד ונתרבה אנחתה וצעקתה עד אשר נקבצו ההמון ותאמר להם תספידו את החסיד הזה וקברוהו וכבדו את ארונו ותזכו חיי העולם הבא שזה כיבדני כל ימיו והרימה קולה בבכי ומספד וכך עשו וקברו אותו בכבוד גדול ואותה אישה בוכה וצועקת אמרו לה מה

שמך? אמרה להם חגיגה שמי כיון שנקבר אותו חסיד נעלמה אותה אשה מן העין מיד ידעו שמסכת חגיגה היתה שנראית להם בצורת אשה ובאה בשעת פטירתו לספוד לו ולבכותו ולקוברו בכבוד על שהיה שונה ולומד אותה תמיד .

בעבודת ה' צריך מעט מעט ולא דבר גדול בבת אחת :

מסופר על הצדיק הסטייפלר בעל הקהילות יעקב בזמן שהיה ברוסיה הוא היה חייל בצבא הרוסי ובאותו זמן היו לוקחים את היהודים בכח לצבא והיה הסטייפלר בסיביר שזה מקום של שלג וכפור גדול והוא בא להחליף את החייל שהיה קודם כדי לשמור והיה אותו יום יום שבת וכשהוא בא הוא ראה שהחייל הגוי הניח את המעיל על העץ והתחיל לחשוב אם אני יוריד את המעיל אני יתלוש איזה עלה מהעץ בשבת וזה חילול שבת כי אסור לקטוף מהעץ בשבת אבל יש כאן פיקוח נפש ופיקוח נפש דוחה את השבת מה עשה הסטייפלר אמר טוב אני יחכה רק עוד 5 דקות ואחרי 5 דקות אני יחכה רק עוד 5 דקות וכך 5 דקות ועוד 5 דקות עד שעבר שלוש שעות וסיים את המישמרת ולא לבש את המעיל .

אמר הסטייפלר מתי שיהודים היו באים לשאול איך להתנהג בעבודת ה' צריך לדעת שבעבודת ה' צריך מעט מעט ולא דבר גדול בבת אחת כי אם יהודי בא לקיים מצוה גדולה בבת אחת מיד בא עליו השטן, אבל שיהודי מקבל על עצמו רק מצוה קטנה בשלימות גדולה , אז השטן לא בא להפריע לו ואח"כ עוד מצוה קטנה ועוד מצוה קטנה וכך יגיע האדם לכל המעלות הטובות.

ואמרו חכמים שלא רק בעניני תורה ומצוות צריך האדם לשמור את אותה התעוררות אותו רצון של התקרבות לבורא עולם, אלא גם בעניני העולם הזה לפעמים יש לאדם רצון גדול מאוד להצליח בפרנסתו ומשקיע כל כוחותיו אבל שעובר זמן כבר הוא לא משקיע כמו בהתחלה ואז הוא מתחיל ח"ו לרדת מנכסיו אלא כל מעלה שאדם השיג בעולם ישתדל

בכל כוחו לשמור את המעלה הזאת ואז האדם זוכה להצליח בין בעניני העולם הזה ובין בעניני העולם הבא.

וכי ימוך אחיך ומטה ידו והחזקת בו וכו' וחי עימך

בפרשת השבוע יש לנו את מצות הצדקה אשר נאמר בה: "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו וגו' וחי אחיך עמך" (ויקרא כה, לה). כלומר, אם נודע לך על מי מישראל שמצבו הכלכלי הולך ויורד עד כי ימוך ומטה ידו מלכלכל את בני ביתו, אל תתמהמה מלעזור לו עד שיפול ממש, אלא מהר להחזיק בו כשעודנו רק נוטה ליפול, ותסייע בידו, ובכך תקימהו מנפילתו ותחייה אותו ואת בני ביתו.

לפי האמור נמצא שמה שנאמר "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו", פירושו הוא שהתורה אומרת לעשיר "והחזקת בו" - בעני, כדי שהוא - העני - לא יפול. אולם לאמיתו של דבר ניתן גם לפרש שהתורה אומרת לעשיר "והחזקת בו" כדי שאתה - העשיר - לא תיפול

כתוב בזוהר הקדוש (פרשת וירא קד, א) אמר רבי אלעזר בנו של רשב"י, שמכיון שהקב"ה רחמן שאין רחמן כמוהו ורצונו להטיב עם בריותיו, על כן גם בשעה שאמור לרדת דין לעולם בכלל, או על אדם מסוים בפרט, ונגזרת גזרה לא רצויה, ה' יצילנו, הקב"ה שולח לאדם מתנה יקרה אשר על ידה יוכל להינצל מאותה גזרה קשה. ומהי אותה מתנה יקרה? עני שבא לבקש ממנו צדקה. ואם זוכה האדם שלא להעלים את עיניו מן הצדקה ונותן לאותו עני צדקה ביד רחבה ובלב טוב על ידי זה הוא מושך על עצמו חוט של חסד, ונעשה רושם מאותו חוט של חסד על מצחו, וכאשר יורד לעולם אותו מזיק הממונה לבצע את הגזרה הוא רואה על מצחו את אותו רושם של מצות הצדקה ומיד מסתלק ממנו ולא נוגע בו לרעה.

אל תיקח מאיתו נשך ותרבית ויראת מאלוקיך וחי עמך, איסור רבית:

בפרשת השבוע התורה הקדושה

מזהירה אותנו על איסור של הלוואה בריבית כמו שכתוב בתורה "וכי ימוך אחיך ומטה ידו והחזקת בו וכו' וחי עימך, אל תיקח מאיתו נשך ותרבית ויראת מאלוקיך וחי עמך" וכן אמרה התורה "אם כסף תלוה את עמי את העני עימך לא תהיה לו כנושה לא תשימון עליו נשך- מה זה נשך זה ריבית , הגמרא אומרת למה ריבית נקראית נשך? בגלל שהיא דומה לנשיכת נחש מה נשיכת נחש בהתחלה אינו מרגיש אבל בסוף היא מכלה את הכל רק מי שמלווה כסף בריבית בסוף מתכלה כל ממונו, והתורה אומרת לנו שהמלוה כסף בריבית כל נכסיו מתמוטטים ולא נישאר לו מאומה.

אנחנו רואים שהתורה החמירה מאוד באיסור של הלוואה בריבית אחד המלוה ואחד הלווה יש להם איסור .

מסופר בנביא בספר מלכים על אחאב המלך שהיה מלך על ישראל אבל היה רשע גדול והיה עובד אחאב עבודה זרה ומשתחווה לפסל וביקש אחאב להרוג את כל הנביאים ולאחאב היה יועץ שקראו לו עובדיה והוא צדיק והיה נביא לה' ומה עשה עובדיה לקח מאה נביאים והחביא אותם במערת אליהו בכרמל ,והיה נותן להם אוכל ובגדים עד שניגמר לעובדיה כל הכסף, הלך עובדיה ולווה כסף בריבית מאחאב המלך ובכסף שלקח בריבית היה מפרנס את אותם נביאים שהחביא במערת אליהו הנביא בכרמל , ואחרי שמת אחאב מלך בנו יהורם תחתיו וגם יהורם היה רשע כמו אבא שלו וגם הוא ביקש להרוג את הנביאים שהיו צדיקים ונביאי ה'.

ואחרי כמה שנים מת עובדיה שהיה היועץ של המלך ובאו ליהורם ואמרו לו אתה רוצה להצליח תיקח לך יועץ פיקח כמו שהיה לאבא שלך ואמרו ליהורם עובדיה מת אבל יש לו שני בנים ותיקח אותם אליך שיהיו היועצים שלך, הלך יהורם ובא לאמא שלהם האישה השונמית ואמר לה בעלך יש לו חוב גדול מאוד למלך שהוא לקח הלוואה הרבה כסף ולא שילם ולכן אני מבקש ממך שתחזירי את ההלוואה שלקח בעלך ואם אין לך מה לשלם אז במקום תביאי לי את שני בנייך והם יגדלו אצלי בארמון

ויהיו היועצים שלי ואת תהי פטורה מלשלם את החוב.

אבל האישה השונמית היתה צדקת גדולה מאוד והיא לא הסכימה בשום אופן שהילדים שלה יגדלו בארמון של המלך שהיה עובד עבודה זרה, והיה רשע גדול, כי היא רצתה שהבנים שלה יהיו צדיקים אז אמר לה המלך יהורם את חייבת לשלם את החוב, ומה עשתה האישה השונמית, כתוב בנביא "ואישה אחת מנשי הנביאים צעקה אל אלישע אישי מת" והנושה בא לקחת את החוב ואין לי מה לשלם לו והוא רוצה לקחת את שני בני שיגדלו אצלו בארמון המלך ואני לא רוצה שהבנים שלי יגדלו בבית של רשעים כי אם יגדלו בבית של רשעים הם ילמדו ממעשיהם הרעים, ולמה לי חיים אמר לה אלישע הנביא לכי ותישאלי כלים ריקים מהשכנים שלך וסגרת הדלת והלכה האישה השונמית ושאלה כלים ריקים מהשכנים שלה ואלישע התפלל ונעשה נס וכל הכלים התמלאו בשמן ואמר לה אלישע לכי תימכרי את השמן ותשלמי לנושה את כל מה שאתה חייבת לו.

עובדיה הנביא היה צדיק גדול ובגלל שהיה פיקוח נפש להציל את בני הנביאים היה מותר לו לקחת הלוואה כסף בריבית ולכאורה, למה אמר אלישע הנביא לאישה השונמית לכי ותישאלי כלים ריקים מהשכנים שלך ולמה הכלים שלה לא היו טובים כדי שהנביא יעשה בהם נס?

אלא זה נכון שעובדיה לקח כסף בריבית זה היה מותר כי זה היה פיקוח נפש אבל בברכה לא יכולה לשרות בכלים של אדם שלקח הלוואה בריבית לכן אמר לה הנביא אם את רוצה שאני יתפלל עלייך והקב"ה יעשה לך נס בתנאי שתלכי ותישאלי כלים ריקים מהשכנים שלך כי בכלים שלך לא יכול להיות נס לא יכול הברכה להיות בהם כי במקום שלקחו הלוואה בריבית לא יכול להיות שיהיה ברכה.

וכן כתב הרב החיד"א במלכים ב פרק ד' "עבדך אישי מת" אישתו של עובדיה באה לאלישע הנביא והנושה בא לקחת את הילדים על הלואה בריבית קצוצה שמי שלוקח רבית לא קם בתחיית המתים אבל שם היה

פיקוח נפש וזה מותר וכו' לכי תביאי כלים מהשכנים ומדוע לא הביאה כלים שלה? ומהרימ"ט פירש דצפה אלישע שגם שעובדיה קיים נפשות אבל מכל מקום נכסיו אינם מקבלים ברכה מכיון שלווה ברבית וזה מה שאמר לה אלישע מה אעשה לך ולכן אמר לה לכי שאלי כלים מן החוץ שבהם יש ברכה.

הגמרא אומרת שניים אינם קמים בתחיית המתים הראשון הכופר בתחיית המתים והשני המלוה כסף בריבית.

הבן איש חי מביא מעשה ברבי עקיבא איגר שהיה הרב של העיר פוזנא ברוסיה לפני 200 שנה והיה שם יהודי שהיה מלווה כסף בריבית וכשניפטר באו הבנים שלו לקבור אותו וביקשו מהחברא קדישא לקנות חלקת קבר לאבא שלהם בבית העלמין היהודי, ואמרו להם אנשי חברא קדישא מחיר גבוה מאוד כפול 10 פעמים ממה שעולה חלקת קבר בדרך כלל, כשראו כך הבנים של הניפטר הלכו למושל של העיר ותבעו למשפט את אנשי חברא קדישא ואת הרב של העיר רבי עקיבא איגר, שאל המושל את רבי עקיבא איגר רבי יש לי שאלה למה אתם דורשים מהיהודי הזה שניפטר מחיר כל כך גבוה כדי לקנות חלקת קבר? אמר לו הרב אדוני המושל תישמע אנחנו היהודים מאמינים שהמתים עתידין לקום לתחיה, ולכן כל יהודי שניפטר הוא קונה חלקת קבר לזמן מסויים עד תחיית המתים, אבל היהודי הזה הוא היה מלווה כסף בריבית ואמרו רבותינו ז"ל שמי שמלווה כסף בריבית אינו קם בתחיית המתים ומכיון שהוא לא יקום בתחיית המתים, אז הוא מבקש לקנות חלקת קבר לנצח, לזמן ארוך מאוד, ולכן ביקשנו ממנו מחיר, כל כך גבוה , וכששמע המושל השתכנע וקיבל את דבריו של הרב.

הילולת התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס

רבי מאיר בעל הנס ואלישע בן אבויה

י"ד באייר שזהו יום פסח שני וגם היום שבו קבעו חכמים לציון יום ההילולה של התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס.

רבי מאיר בעל הנס היה דור הרביעי של התנאים מחורבן בית המקדש, הדור הראשון היה רבי יוחנן בן זכאי ואחריו רבי אליעזר בן הורקנוס, ואחריו רבי עקיבא ותלמידו של רבי עקיבא היה התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס.

"היזהרו ברבי מאיר ובתורתו"

התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס היה מגדולי התנאים, הגמרא אומרת במסכת קידושין (דף פא ע"א) שבכל יום יוצאת בת קול מן השמים ואומרת "היזהרו ברבי מאיר ובתורתו", הקב"ה נתן בידיו של רבי מאיר את כל המפתחות של כל שערי שמים.

וכן הגמרא במסכת עירובין (דף יג ע"ב) מביאה בשם ר' אחא בר חנינא גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו, ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו, שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו, שהוא אומר על טמא טהור ומראה לו פנים, על טהור טמא ומראה לו פנים.

תנא לא רבי מאיר שמו אלא רבי נהוראי שמו, ולמה נקרא שמו רבי מאיר, שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה, ולא נהוראי שמו אלא רבי נחמיה שמו, ולמה נקרא שמו נהוראי, שמנהיר עיני חכמים בהלכה.

רבי מאיר היה בקי בכל התורה, הגמרא אומרת מי שהיה נכנס לבית המדרש היה רואה את רבי מאיר כמו אדם שעוקר הרים וטוחנן זה בזה, כך היה רבי מאיר בעל הנס.

התוספתא (מגילה ב, ה) מספרת שפעם אחת רבי מאיר הגיע לאסיא

וכתב את כל מגילת אסתר מהזיכרון, ומה מיוחד במגילת אסתר שכתב מהזיכרון, אלא שבמגילת אסתר יש מקום שכתוב יהודים עם יוד אחד ויש מקומות שכתוב יהודיים עם שני יודי"ם.

דהויתיה לרבי מאיר מאהדרין

הגמרא במסכת עירובין (דף יג ע"ב) אומרת, רבי הקדוש רבי יהודה הנשיא שהיה גדול הדור שכתב את כל המשניות אמר, מה שאני מחודד יותר מחברי בזכות שראיתי את רבי מאיר מאחוריו, שפעם אחת הלכתי בדרך וראיתי את העורף של רבי מאיר ואם הייתי רואה את פניו הייתי מחודד וחריף בתורה יותר, כי והיו עיניך רואות את מוריך.

סתם משנה רבי מאיר

הגמרא אומרת (סנהדרין דף פו ע"א) סתם משנה רבי מאיר בעל הנס, כל מקום שמובאת הלכה במשנה ולא מוזכר מי אמר את ההלכה, בידוע שזהו רבי מאיר בעל הנס.

ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה' (אחרי מות יח, ה) היה רבי מאיר אומר (בבא קמא דף לח ע"ב) מנין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול? שנאמר "ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה'", (ויקרא, אחרי מות יח, ה) כהנים לויים וישראלים לא נאמר, אלא "האדם" הא למדת, שאפילו עוסק כוכבים ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול,

רבי מאיר תמיד היה מלמד זכות.

הגמרא אומרת (קידושין דף לו ע"א) שיש מחלוקת מתי עם ישראל נקראים בניו של הקב"ה, יש אומרים שרק כשיהודי מקיים תורה ומצוות הוא נקרא בן של בורא עולם, אבל אם ח"ו אינו מקיים אינו נקרא בן אלא עבד, אבל רבי מאיר בעל הנס אומר שגם כשיהודי רחוק מהתורה ומהמצוות הוא נקרא בן של בורא עולם, רבי מאיר תמיד היה מלמד

זכות על עם ישראל, לכן עם ישראל, היו תמיד נוהגים לנדור צדקה דווקא לכבודו ולעילוי נשמתו של התנא רבי מאיר בעל הנס.

רבי מאיר נקבר בעמידה

הרב הקדוש רבי חיים ויטאל כותב בספרו שער הגלגולים (הקדמה לז), שאמר לו רבו האר"י הקדוש שלפני שרבי מאיר נפטר הוא ציווה את תלמידיו שיקברו אותו בעמידה ושיהיה המקל בידו, כדי שמתי שיבוא מלך המשיח מיד הוא ירוץ לקבל את פניו של מלך המשיח.

ואומר הבן איש חי בספרו בן יהוידע (סוכה דף מה ע"א) שהסיבה שנוהגים לנדור דווקא לעילוי נשמת התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס יותר משאר התנאים, מכיוון שכל הצדיקים לאחר פטירתם כוחם יורד וכוחם הוא לא כמו בחיי חיותם, אבל התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס גם לאחר פטירתו הכח שלו קיים כאילו הוא עדיין חי, ולכן ציווה שיקברו אותו עומד לרמוז שכאילו הוא עדיין חי ואינו שוכב כמו שאר הנפטרים.

סגולת ח"י מטבעות

רבינו הבעל שם טוב כותב סגולה נפלאה, שמתי שיהודי נמצא בצרה ייקח שמונה עשרה מטבעות וייתן לצדקה, ויאמר לעילוי נשמת התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס, ויאמר שלוש פעמים אלהא דמאיר עננני ומובטח לו שינצל מכל צרה.

למה נקרא שמו אחרים

ידוע שנקרא שמו של רבי מאיר 'אחרים', וניתן להבין מדוע על פי הגמ' במסכת הוריות (דף יג ע"א) שמספרת שרבי מאיר היה החכם ורבי נתן אב"ד, והנשיא היה רבן שמעון בן גמליאל בעיר יבנה רבי מאיר היה נכנס לבית המדרש כל התלמידים היו עומדים על רגליהם, יום אחד נכנס רבי שמעון בן גמליאל הנשיא ועשה תקנה מכאן ואילך יעמדו רק לכבוד הנשיא, אבל לשאר חכמים יעמדו רק שתי שורות, למחרת בא רבי מאיר ורבי נתן ונכנסו לבית המדרש וראו שרק שתי שורות עומדים, אמר רבי מאיר לרבי נתן בוא נעשה תחבולה

כדי להדיח מהנשיאות את רבי שמעון בן גמליאל, א"ל יש מסכת עוקצין שהיא קשה מאוד ובטוח רבי שמעון לא בקי במסכת הזאת, מחר בבוקר נשאל אותו שאלה לפני כל התלמידים והוא לא ידע לענות תשובה, ונגיד לו מי ימלל גבורות ה' ישמע כל תהילתו, מי ראוי להלל את ה' רק מי שישמיע כל תהילתו, ורבי שמעון לא יודע להשמיע כל תהילתו, היה שם רבי יעקב בר קרשי ושמע מה הם מתכננים, לקח גמרא עוקצין ליד הבית של רבי שמעון והיה יושב מאחורי החלון ולומד מסכת עוקצין, התעורר רבי שמעון ואמר סימן מן השמים, התיישב ולמד איתו ובבוקר שאלו אותו וידע לענות תשובה, אמר אתם רציתם לבייש אותי לכן גזר שרבי מאיר ורבי נתן יצאו אל מחוץ בית המדרש ורבי מאיר היה עומד בחוץ ומקשה קושיות וכותב על נייר וזורק לבפנים, וכותב תשובות וזורק לתוך בית המדרש, אמרו התורה בחוץ ואנו בפנים אז גזר שיכנסו, וגזר רבי מאיר יקרא אחרים ורבי נתן יש אומרים.

"דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה"

שלמה המלך אומר (משלי יב, כה). "דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה" דאגה הינה מידה ייחודית לבני האדם. וכמו כל המידות גם היא נוצרה לצורך מטיב - לסייע לאדם ולחיות את חייו כשורה.

אחרים הוא רבי מאיר בעל הנס

ואומר הצמח דוד (סנהדרין דף ק ע"ב) דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים (משלי יב, כה), ואחרים אלו רבי מאיר בעל הנס, שמי שיש לו דאגה בלב יילך לקבר רבי מאיר בעל הנס ויספר לו הדאגה, והדאגה תלך ממנו

הגמרא (גיטין דף נב ע"א) מספרת שהיו בעל ואישה שהיו רבים בכל ערב שבת, ושמע את זה רבי מאיר והלך והתארח אצלם במשך שלושה שבתות, ואחרי שלושה שבתות שמע רבי מאיר את השטן אומר אויי לי שרבי מאיר הוציא אותי מהבית הזה

הסבא שלנו הקדוש והטהור בבא מאיר זצוק"ל קרוי על שם רבי מאיר בעל הנס, ומסופר שבבא סאלי זצוק"ל לילה לפני הברית ראה בחלום תנא קדוש ולא ידע את שמו, ובבוקר שאל את מורו ורבו רבי משה תורג'מן א"ל סתם תנא רבי מאיר סימן שזה רבי מאיר ומן השמים רוצים שתיקרא לתינוק על שם רבי מאיר בעל הנס.

עשן מקברו של אלישע

וכשניפטר אלישע בן אבויה רבו של רבי מאיר דנו אותו בשמים, לגן עדן לא הכניסו אותו כי יצא לתרבות רעה, ולגיהינום לא הכניסו אותו כי למד תורה, והייתה הנשמה שלו משוטטת בעולם אמר רבי מאיר ביום שאני אמות מן העולם הדבר הראשון שאני אעשה שאני אדאג להכניס את אלישע לגיהינום ששם יתכפרו לו עוונותיו ואחר כך יכנס לגן עדן, וכשמת רבי מאיר התחיל לעלות עשן מקברו של אלישע, וכשראה רבי יוחנן שעולה עשן מקברו

פסח שני

"פסח שני". הגמרא אומרת (סוכה דף כה ע"א) שבשנה הראשונה לאחר שיצאו בני ישראל ממצרים הקריבו קרבן פסח לקב"ה ביד' בניסן ומי שהיה טהור היה יכול להקריב קרבן פסח לקב"ה ומי שהיה טמא לא היה יכול להקריב קרבן פסח לקב"ה, והיו כמה אנשים כשרים וצדיקים מבני ישראל שהיו נושאים את עצמותיו של יוסף הצדיק ולכן היו טמאים ולא יכלו להקריב קרבן הקב"ה ואותם אנשים באו וטענו למשה רבנו בכאב למה נגרע? למה אנו נפסיד את המצווה החשובה הזו של קרבן פסח? ולא נואכל להקריב קרבן פסח בגלל שאנו טמאים גם אנו רוצים להקריב קרבן במועדו בתוך בני ישראל? ומשה רבנו לא ידע לענות להם תשובה, והלך משה רבינו ושאל את הקב"ה וא"ל הקב"ה הם צודקים ולכן תן להם לאותם אנשים שהיו אנוסים ולא יכלו להקריב קרבן פסח ביד' בניסן שיקריבו קרבן פסח ביד' באייר ולכן יום זה נקרא פסח שני, ואמר הקב"ה למשה רבינו מי שיה

טמא ביד' בניסן ולא יכל להקריב קרבן פסח לקב"ה יש לו תשלומין בי"ד באייר.

ושואלים חז"ל הרי אמרו חכמים (סוכה דף כה ע"א) "העוסק במצווה פטור מן המצווה" והרי אותם יהודים היו צדיקים שהרי הם היו נושאים את עצמותיו של יוסף הצדיק בזמן שכל בני ישראל נושאים כסף וזהב שלקחו ממצרים הם לקחו את ארונו ועצמותיו של יוסף הצדיק, ואם כן מכיוון שעסקו במצווה אז היו פטורים מלהקריב קרבן לקב"ה, וכי רק מצווה זו חסרה להם?

אלא אומר המדרש שאנשים אלו היו אוהבי ה' שאינם מחפשים להיפטר מחיובים להיפטר מהמצווה, אלא אדרבה מחפשים הם דרכים כיצד יוכלו לזכות בעוד מצווה ולכן הקב"ה נתן לצדיקים אלו את יד' באייר פסח שני שהם גם יזכו במצות קרבן פסח.

יהודי צריך תמיד לחשוב במחשבתו שלעשות מצווה זו זכות ולא כל אחד זוכה לעשות מצווה, וכשבאה מצווה לידו צריך להודות לקב"ה שזימן לידו לעשות מצווה, כי כל מצווה שיהודי עושה כאן בעולם הזה ואפילו המצווה הפשוטה ביותר שכרה גדול מאוד בשמים" ולכן יהודי צריך לשמוח בשעה שבאה מצווה לידו, ואם ח"ו בשעה שיהודי מקיים מצווה הוא מרגיש שהמצווה עליו כעול וחושב בליבו מתי אני אתפטר מן המצווה הוא הפסיד את שכרה של המצווה, ולכן טוב יותר שיהודי יקיים מצווה אחת בשמחה גדולה וברצון גדול מאשר לקיים הרבה מצוות אבל מתוך עצבות.

אלא אומר הזוהר הקדוש מטרת קורבן פסח היה כדי שבני ישראל יכפרו בע"ז, שייקחו את האלוהים של מצרים וישחטו אותו קורבן לקב"ה, כי אמר הקב"ה כדי שבני ישראל יוכלו לצאת ממצרים ולקבל את התורה, הם צריכים קודם להתנתק מהטומאה של מצרים, ואיך מתנתקים מהטומאה של מצרים על ידי קורבן פסח שהיו לוקחים את האלוהים של מצרים ושוחטים אותו קורבן לקב"ה.

לכן מי שלא הקריב קורבן פסח הוא עדיין לא התנתק מהטומאה של

מצרים, ולכן הוא לא יכול לקבל את התורה ולכן הקב"ה נתן את פסח שני ביד' באייר כדי שכל יהודי יוכל להקריב קורבן פסח.

כמו שאמר דוד המלך (תהילים לה, טו) סור מרע ועשה טוב קודם כל צריך להתנתק מהרע מטומאת מצרים ורק אחר כך ועשה טוב ורק אח"כ אפשר לקבל את התורה הקדושה.

ואומר הזוהר הק' שבליל י"ד באייר ליל פסח שני שזה הערב הזה כל שערי שמים פתוחים לקבל את תפילתו של כל יהודי.

מוסדות התורה והחסד "בית מאיר"

השיעור השבועי

מפי מורינו ורבינו בנם של קדושים האדמו"ר

הרב
שמואל שמעון טולידאנו
שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך
במוסדות התורה והחסד **בית מאיר**
רחוב העצמאות 39 רובע סיטי אשדוד
ביום שלישי ט"ז אייר 17.5
בשעה 20:45 בדיוק